

קצבת נכות מהביטוח הלאומי

המוסד לביטוח לאומי הוא הגוף המופקד על סוג הנכות, בין אם מדובר בנכות פיזית או נפשית, ושיעורה נקבע על פי אמות מידה ומבחנים הקבועים בתקנות לחוק ביטוח לאומי. על פי אותן תקנות המוסד לביטוח לאומי קובע ומשלם את קצבאות הנכות. על מנת שאדם עם מוגבלות נפשית יקבל את הזכויות המגיעות לו מהביטוח הלאומי, נדרשת הכרה בלקות נפשית כ"נכות רפואית", הכרה בפגיעה התפקודית הנגרמת מהליקוי הנפשי, הבאה לידי ביטוי באובדן או בהפחתה של כושר ההשתכרות, וקביעת שיעורו.

קצבת הנכות הכללית היא קצבה חודשית המשולמת למי שעקב נכות גופנית, שכלית או נפשית נפגע או צומצם כושר להשתכר ב- 50% לפחות. הקצבה מבוססת על שיעור הנכות הרפואית ועל דרגת אי כושר עבודה. כדי לקבוע את דרגת אי הכושר, יש לעבור תחילה ועדה רפואית שתקבע מהם אחוזי הנכות הרפואית.

למקבלי קצבאות נכות מהמוסד לביטוח לאומי, נשלחת תעודת נכה המאפשרת להם קבלת הטבות נוספות מגופים שונים, כפי שיורחב בהמשך הפרק.

בנוסף לקצבת הנכות, אנשים עם מוגבלות נפשית (או פיזית) זכאים גם לשיקום מקצועי מהביטוח הלאומי, הכולל מימון לימודים והשתלבות בעבודה. פרטים נוספים על שיקום מקצועי בביטוח הלאומי ניתן למצוא בפרק הזכות לתעסוקה בהמשך החוברת.

כיצד נקבעים אחוזי נכות רפואית?

את אחוזי הנכות הרפואית קובעת ועדה רפואית, שמורכבת מרופא מומחה בתחום הרפואי שלגביו מוגשת התביעה וממזכיר שתפקידו לרשום את דו"ח הוועדה ולשמור על זכויות התובע.

אם מוגשת תביעה שעניינה מוגבלות נפשית, הרופא המומחה צריך להיות מתחום הפסיכיאטריה.

תפקיד הרופא בוועדה הרפואית הוא לקבוע מהן המחלות או הליקויים הרפואיים אצל המבוטח ולקבוע בהתאם את אחוזי הנכות הרפואית, לפי ספר המבחנים שבתקנות הביטוח הלאומי.

נכות רפואית בשל הפרעה נפשית בשיעור של 40% ומעלה, מאפשרת פנייה לקבלת זכויות סל שיקום במשרד הבריאות.

נכות רפואית בשיעור של 20% ומעלה, מאפשרת פנייה לשיקום מקצועי בביטוח הלאומי.

מי זכאי?

- ✓ **תנאי ראשון: גיל ותושבות** - לקצבת נכות זכאי תושב/ת ישראל שמלאו לו 18 שנים, ועדיין לא הגיע לגיל פרישה, עקב ליקוי גופני, שכלי או נפשי הנובע ממחלה, מתאונה או ממום מלידה. קטין, בין הגילאים 16 עד 18 עשוי להיות זכאי לקצבה, אם הוא היה "עובד קטין" בסמוך לכך שנגרם לו אי הכושר להשתכר.
- ✓ **תנאי שני: הכנסות מעבודה** - מותנה בתקרת גובה השכר.
- ✓ **תנאי שלישי: נכות רפואית** - בהתאם להחלטת הוועדה הרפואית לגבי קביעת אחוזי נכות בהתאם למצב רפואי ושיקול דעת חברי הוועדה.
- ✓ **תנאי רביעי: דרגת אי כושר** - בקביעת דרגת אי-הכושר להשתכר, בודקים באיזו מידה הלקות של המבוטח משפיעה על יכולתו לעבוד ולהשתכר: לשוב לעבודתו. גובה הקצבה תלוי בדרגת אי הכושר שנקבעה למבוטח. יודגש כי אובדן כושר בשיעור נמוך מ- 50% אינו מזכה בקצבה.

קביעת דרגת אי כושר לזמן מוגבל

כל זמן שהמצב הרפואי או התפקודי של הנכה אינם יציבים, או כל זמן שלא הסתיים הטיפול בשיקומו המקצועי של המבוטח, רשאי פקיד התביעות לקבוע דרגת אי כושר ו/או אחוזי נכות רפואיים לזמן מוגבל, ולכל היותר לשנתיים. בתום פרק הזמן הזה תשוב ותיבדק הזכאות.

שהייה במוסד או בית חולים

אנשים עם מוגבלות נפשית המתגוררים במוסד, במגורים טיפוליים, או אנשים המאושפדים למעלה משלושה חודשים מצטברים בבית חולים פסיכיאטרי במהלך שנה אחת, מקבלים את צרכיהם מהמוסד בו הם שוהים, ולכן זכאים לקבל ישירות רק חלק מן הקצבה, בגובה 20% לפחות. החלק הנותר של הקצבה מועבר ישירות למוסד המממן את צרכיהם. שיעורי חלוקת הקצבה משתנים בהתאם לזכאות הנכה לקצבה, לתוספת עבור בן/בת הזוג והילדים ואופי האשפוז. המוסד הציבורי אחראי להעביר לביטוח הלאומי את הבקשה לחלוקת הקצבה.

תחילת הזכאות לקצבה

הזכאות לקצבה מתחילה בתום 90 יום ממועד תחילת אי הכושר להשתכר. מועד תחילת אי הכושר המוקדם ביותר האפשרי הוא 15 חודשים לפני הגשת התביעה. תשלום הקצבה יכול להינתן עד כשנה אחורנית מיום ההחלטה, אם קיימת זכאות לכך.

תהליך הפנייה

תביעה לקצבת נכות יש להגיש בסניף המוסד לביטוח לאומי שבמקום מגורי המבוטח. התביעה לקצבה תוגש בצירוף מסמכים רפואיים, אישורים על עבודה ושכר, וכל מסמך שיש בו כדי להוכיח את הזכאות לקצבה. למידע מלא על תהליך הפנייה לחצו על הקישור לאתר הביטוח הלאומי: תביעה לקצבת נכות. ניתן להיעזר במרכזי "יד מכוונת", המסייעים ללא תשלום ביעוץ אודות הגשת תביעה בביטוח הלאומי ובהכנה לוועדה הרפואית. ערעור- המבוטח יכול להגיש ערר על אחוז הנכות הרפואית שנקבע לו, על דרגת אי הכושר שנקבעה ועל החלטות אחרות של פקיד התביעות

מקבל קצבת נכות שנקבעה לו דרגת אי-כושר השתכרות בשיעור של 75% לפחות לצמיתות או באופן זמני למשך שנה רצופה לפחות, פטור מתשלום דמי ביטוח לאומי בתקופת הזמן שמגיעה לו הקצבה, גם אם יש לו הכנסה אחרת. אולם אם הוא עובד עצמאי, עליו לשלם דמי ביטוח נפגעי עבודה; ואם הוא עובד שכיר, ישלם בעדו המעסיק דמי ביטוח נפגעי עבודה ודמי ביטוח זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד.

כיצד נקבעת דרגת אי הכושר?

קביעת דרגת אי כושר ההשתכרות או הירידה בתפקוד נעשית על ידי פקיד התביעות של המוסד לביטוח לאומי, לאחר שהתייעץ עם רופא מוסמך ועם פקיד שיקום של המוסד לביטוח לאומי. דרגות אי הכושר האפשריות הן: 60%, 65%, 74% או 100%. תיתכן גם וועדה רק לבדיקת האי כושר בהתאם לצורך, בה ינכחו רופא מוסמך ופקיד.

גובה הקצבה

✓ **קצבת נכות מלאה:** נכה שנקבעה לו דרגת אי-כושר להשתכר בשיעור העולה על 74% זכאי לקצבת נכות חודשית מלאה. גובה הקצבה מתעדכן מעת לעת. ✓ **קצבת נכות חלקית:** נכה שנקבעה לו דרגת אי-כושר בשיעור שבין 60% ל- 74% זכאי לקצבת נכות חודשית חלקית, לפי דרגת אי-הכושר. לדוגמה: נכה שנקבעה לו דרגת אי-כושר להשתכר בשיעור של 60% יקבל קצבה בשיעור של 60% מקצבה מלאה.

קצבה חודשית נוספת (קח"ן)

לנכים בעלי דרגת אי-כושר בשיעור 75% ומעלה שאינם שוהים במוסד ואחוז נכותם הרפואית 50% לפחות, משולמת קצבה חודשית נוספת (קח"ן) תוספת תלויים: נכה שיש לו בני משפחה (ילדים מתחת לגיל 18 או בן/בת זוג) התלויים בו ובהכנסתו, זכאי לתוספת בעדם, בתנאים מסוימים. *לפירוט סכומי הקצבאות ומידע נוסף היכנסו לאתר הביטוח הלאומי: סכומי קצבת נכות.

תשלום הקצבה

קצבת נכות משולמת ב-28 בחודש לחשבון הבנק של הזכאי לקצבה. אם לדעת המוסד לביטוח לאומי הזכאי לקצבה אינו מסוגל, עקב נכותו, להשתמש בקצבה לטובתו או לטובת ה"תלויים" בו, תשלום הקצבה (כולה או מקצתה) לחשבון הבנק של מי שימנה המוסד לביטוח לאומי לקבל אותה (מקבל גמלה).

פטור מתשלום דמי ביטוח לאומי

מקבל קצבת נכות שאין לו הכנסה אחרת – פטור מתשלום דמי ביטוח בתקופה שבה הוא זכאי לקצבה.

המידע בדף זה מבוסס על המידע המופיע באתר המוסד לביטוח לאומי.

פרטים נוספים ניתן למצוא באתר הביטוח הלאומי בכתובת:

<https://www.btl.gov.il/benefits/Disability/Pages/default.aspx>

מידע נוסף ניתן למצוא גם באתר 'כל זכות': קצבת נכות כללית